

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษานี้จะเห็นได้ว่าราตรีสามารถลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายเสริมฤทธิ์กับ pancuronium และ succinylcholine การลดการหดตัวไม่สามารถต้านฤทธิ์ได้โดย physostigmine, tetraethylammonium และ Ca^{++} นอกจากนั้นราตรียังสามารถยับยั้งการเกิด post-tetanic potentiation ได้มากส่วน ราตรีทำให้เกิดการหดตัว (contraction) และอาการพรือของกล้ามเนื้อลาย (fasciculation) ได้ชัดเจน ซึ่งการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดขึ้นนี้สามารถเสริมฤทธิ์กับการหดตัวที่เกิดจาก acetyl- choline และ succinylcholine และอาการพรือของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากการรีฤทธิ์ยับยั้งโดย pancuronium จากการทดลองแสดงให้เห็นว่าราตรีออกฤทธิ์ลดการหดตัวของกล้ามเนื้อ โดยยับยั้งการทำงานที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายได้.

ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของน้ำสักด้ในราตรีต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลาย (neuromuscular synapse).

ในการศึกษาผลของน้ำสักด้ในราตรีต่อการหดตัวของกล้ามเนื้อลาย ซึ่งได้ทำการทดลองในหมูขาวทั้งในตัวสัตว์ทดลองโดยใช้ส่วนของเส้นประสาทไขกระดูก-กล้ามเนื้อแกstrokinii เมียส และนอกตัวสัตว์ทดลองโดยใช้ส่วนของเส้นประสาทรีนิก-กล้ามเนื้อกระบังลม จากผลการทดลองพบว่าน้ำสักด้ในราตรีสามารถทำให้เกิดการลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายได้ น้ำสักด้ในขนาดต่ำอาจทำให้มีการเพิ่มการหดตัว ได้เล็กน้อยและระยะเวลาจังเพิ่มการหดตัวนี้สั้นมาก ในขนาดที่สูงขึ้นจะทำให้ลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายได้มากขึ้นจนเกิดการลดการหดตัวได้อย่างสมบูรณ์ แสดงว่าน้ำสักด้ที่ออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลาย (neuromuscular synapse) อย่างเห็นได้ชัด.

การศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของน้ำสักด้ในราตรีต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายนี้เป็นการศึกษาขั้นต้นหรือที่เรียกว่า primary pharmacological screening น้ำสักด้

ในราตรีที่ใช้ในการศึกษานั้นใช้วิธีสกัดอย่างง่าย และเป็นน้ำสกัดในราตรีที่สกัดด้วยน้ำ น้ำร้อน และ 95% Ethanol เมื่อเปรียบเทียบผลของน้ำสกัดทึ้งสามลักษณะต่อการลดตัวของกล้ามเนื้อลายแล้ว พบว่าน้ำสกัดทึ้งสามนี้สามารถลดการลดตัวของกล้ามเนื้อลายได้เช่นเดียวกัน การเพิ่มการลดตัวซึ่งเกิดขึ้นก่อนการลดการลดตัวนั้นจะเกิดขึ้นทันทีหลังจากให้น้ำสกัดและเกิดขึ้นในระยะเวลาที่สั้นและไม่นานนัก จากการทดลองพบว่าการเพิ่มการลดตัวนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดของน้ำสกัดที่ใช้ อย่างไรก็ตามการลดการลดตัวของกล้ามเนื้อลายนี้นั้นเด่นชัดกว่า จึงได้ศึกษาต่อไปถึงกลไกการออกฤทธิ์ของน้ำสกัดในราตรี การใช้น้ำ น้ำร้อน และ 95% Ethanol ใน การสกัดในราตรีเพื่อที่จะได้เปรียบเทียบความสามารถในการละลายของสารสำคัญที่อยู่ในในราตรีโดยอาศัยหลักที่ว่าตัวทำละลายที่ต่างกันมีความสามารถในการละลายได้ต่างกัน (Weast, 1975-1976) การสกัดด้วยน้ำสามารถละลายสารสำคัญได้ต่างจาก การสกัดด้วย 95% Ethanol และการใช้น้ำร้อนในการสกัดเพื่อทดสอบว่าสารสำคัญในในราตรีที่ออกฤทธิ์ตั้งกล่าวนั้นสลายตัวหรือทนต่อความร้อนหรือไม่ จากผลการทดลองพบว่าน้ำสกัดในราตรีที่สกัดด้วยน้ำ น้ำร้อน และ 95% Ethanol มีผลต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายคือทำให้ลดการลดตัวของกล้ามเนื้อลายหรือทำให้กล้ามเนื้อคลายตัวหรือทำให้การทำงานของกล้ามเนื้อลดลงอย่างเห็นได้ชัด เช่นเดียวกัน เนื่องจากน้ำสกัดในราตรีที่สกัดด้วยน้ำและ 95% Ethanol ได้ผลคล้ายกันจึงคาดได้ว่าสารสำคัญที่มีฤทธิ์ตั้งกล่าวอาจละลายได้ทึ้งในน้ำและ 95% Ethanol จากนี้อาจคาดได้ว่าสารสำคัญในในราตรีควรจะอยู่ในกลุ่มไกลโคไซด์ (glycosides) หรือ อัลคาโลยด์ (alkaloids) หรือเทอร์ปีน (terpenes) ซึ่งสารสำคัญทึ้งสามกลุ่มนี้เป็นสารประกอบทุติยภูมิ (secondary constituent) ของพืชที่ถูกสร้างขึ้นจากสาร intermediate ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงสารเคมีภายในพืชบางชนิด และเป็นสารเคมีที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของพืช แต่มีฤทธิ์ต่อระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต จึงอาจนำมาใช้ในทางการแพทย์ได้เมื่อสารสำคัญนั้น ๆ ได้นำมาศึกษาตามขั้นตอนให้ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ (กำจาร, 2523) .

เมื่อทราบว่าน้ำสกัดในราตรีที่สกัดด้วย 95% Ethanol มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาต่อมนุษย์ ปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายในการลดการลดตัวของกล้ามเนื้อลายเช่นเดียวกัน ไม่ค่อยมีความ

แตกต่างกัน ดังนั้นในการศึกษาหากลไกการออกฤทธิ์ของในราตรีจึงได้เลือกน้ำสักดที่สักด้วย 95% Ethanol เพื่อหลีกเลี่ยงการออกฤทธิ์ของสารอนินทรีย์ซึ่งอาจจะละลายได้ในน้ำแต่ไม่ละลายออกมาในอัลกอฮอล์ จะเห็นได้ว่าการศึกษาพิชสมุนไพรที่ออกฤทธิ์ทางเภสัชวิทยามักนิยมใช้การสักด้วยอัลกอฮอล์เพื่อให้แน่ใจว่าสารสำคัญที่มีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยานั้นไม่ใช่สารเคมีที่เป็นสารอนินทรีย์ จากผลการทดลองพบว่าน้ำสักดในราตรีที่สักด้วย 95% Ethanol หรือน้ำสักด R_E ในที่นี้ สามารถลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายได้มากกว่าคอนโทrol (95% Ethanol) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าการลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลเนื่องจากสารสำคัญที่สักดได้จากในราตรี เมื่อหา dose-response regression line ของน้ำสักด R_E 在การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายนั้น พบว่าฤทธิ์ทางเภสัชวิทยานี้มีความสัมพันธ์กับขนาดที่ใช้จึงอาจกล่าวได้ว่า�้ำสักดในราตรีออกฤทธิ์ต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายได้อย่างเด่นชัด โดยอาจมีผลในขั้นยังการนำส่ง impulse จากปลายประสาทไปยังกล้ามเนื้อลาย (neuromuscular blocking action) ได้.

จากการศึกษานี้พบว่าการลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากน้ำสักดในราตรีนั้น เสริมฤทธิ์โดยยาในกลุ่มคลายตัวกล้ามเนื้อ (neuromuscular blocking drugs) คือ pancuronium ซึ่งเป็นยาในกลุ่มนondepolarized neuromuscular blocking drugs และ succinylcholine ซึ่งเป็นยาในกลุ่ม depolarized neuromuscular blocking drugs จึงเป็นการคาดได้ว่าน้ำสักดในราตรีนี้ออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายอย่างที่เห็นได้ชัด การศึกษาฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของน้ำสักดในราตรีที่บริเวณนี้ยังไม่เคยมีรายงานอย่างเด่นชัดมาก่อน ในปี 1968 Roy และ Chatterjee ได้รายงานว่าในราตรีมีผลต่อกล้ามเนื้อกระมังลงของหมูขาวคือทำให้เกิดการลดการทำงานของกล้ามเนื้อลายได้ จะเห็นว่าการศึกษาถึงกลไกการออกฤทธิ์และรายละเอียดของการออกฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของในราตรีนั้นยังไม่เคยมีครรภาระงานมาก่อน ดังนั้นในการศึกษานี้จึงได้ศึกษาเพื่อให้ทราบถึงฤทธิ์ที่มีต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายให้มากขึ้น.

เมื่อพิคน้ำสักด้ในราตรีเข้าทางช่องท้องของหมูขาว อาการที่พบจากภารศึกษานี้จะเห็นว่ามีอาการอ่อนเบสซิของกล้ามเนื้อย่างชัดเจน ขาดไม้ยึดแรง สตั๊ทคลองหายใจช้าลงและหยุดหายใจ จะเห็นว่าอาการเหล่านี้คล้ายกับอาการพิษที่เกิดจากภารที่สกัดบางชนิดได้รับในราตรีเข้าไปในชีวิตรายงานโดย Chase, 1903 จากการศึกษานี้ได้กล่าวแล้วว่า "น้ำสักด้ในราตรีลดการหดตัวของกล้ามเนื้อกระบังลมอย่างเห็นได้ชัดและในขนาดสูง ๆ ของน้ำสักด้ทำให้กล้ามเนื้อกระบังลมชี้งมีหน้าที่ส่วนหนึ่งในการควบคุมภารหายใจไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ ตั้งนั้นอาจเป็นไปได้ว่า "น้ำสักด้ในราตรีออกฤทธิ์กดภารหายใจโดยออกฤทธิ์ยับยั้งการน้ำส่ง impulse ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายตั้งกล่าวแล้วข้างต้น ในปี 1968 Roy และ Chatterjee ได้รายงานว่าในราตรีมีผลในการทำลายเย็ดเลือดแดงและต่อมมาได้มีผู้พบว่า "แซฟโพนิน" (saponins) จากในราตรีทำให้เกิดอาการพิษได้ คือทำให้หมูถึงจัดภารหายใจเร็วตามด้วยภารหายใจลำบากและเสียชีวิตเนื่องจากหยุดหายใจ (ลิวรรร, 2522) ตั้งนั้นอาการพิษที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลจากการทำลายเย็ดเลือดแดงทำให้สตั๊ทคลองมีภารหายใจเร็วนำมาก่อนเนื่องจากการนำเข้าของออกซิเจนและขับออกของคาร์บอนไดออกไซด์ที่เม็ดเลือดแดงลดน้อยลงทำให้ระดับของคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นจึงมีการปรับตัวให้หายใจเร็วขึ้น (Ganong, 1979) saponins คือกลไกใช้ดีซิงเป็นสารพิษที่อาจพบในพืชที่มีพิษ (Ikan, 1969) จากผลการทดลองนี้เมื่อสักด้แซฟโพนินจากในราตรีแล้วนำท่อสูบฤทธิ์ต่อนริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายโดยใช้ส่วนของเส้นประสาทรีนิก-กล้ามเนื้อกระบังลมของหมูขาว พนว่า "แซฟโพนิน" ที่สักด้ได้จากในราตรีสามารถลดการทำงานของกล้ามเนื้อกระบังลมได้ นอกจากนี้ยังสังเกตว่าทำให้การหดตัวของกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้นซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุของการเกร็งของกล้ามเนื้อ อาการเหล่านี้สอดคล้องกับอาการที่เกิดขึ้นหลังจากสักด้ทดลองได้รับในราตรีไม่ว่าจะให้โดยวิธีฉีดเข้าช่องท้องหรือโดยให้สตั๊ทคลองกินเข้าไป อาการเกร็งที่เกิดขึ้นในสตั๊ทคลองหลังจากได้รับน้ำสักด้ในราตรีนั้นเป็นที่น่าสังเกตว่าจะเกิดนานาภัย อาการอ่อนแรงของกล้ามเนื้อลายเสียไปและประกอบกับการเสริมฤทธิ์ของน้ำสักด้ในราตรีและ succinylcholine ตั้งกล่าวข้างต้น จึงอาจคาดได้ว่า "น้ำสักด้ในราตรี" อาจออกฤทธิ์คล้ายกันมากในกลุ่ม depolarized neuromuscular blocking drugs มากกว่าในกลุ่ม non - depolarized neuromuscular blocking drugs.

จากผลการทดลองพบว่า LD_{50} ของน้ำสกัดในราตรีมีค่าเท่ากัน 2.65 กรัมต่อน้ำหนัก

ตัว 1 กิโลกรัม จะเห็นได้ว่าค่าที่ได้ประกอบกับอาการพิษที่เกิดขึ้นในสัตว์ทดลองที่ได้รับน้ำสกัดในราตรีเข้าไปนั้นค่อนข้างมากได้มากกว่าในราตรีมีพิษจากหรือน้อย เมื่อจากการพิจารณาฯลฯ ให้มีพิษหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับชนิดของสัตว์ที่ได้รับยาหรือสารนั้น ๆ เนื้อจากน้ำสกัดนี้ยังขึ้นอยู่กับตัวสัตว์ทดลอง ขนาดและความเข้มข้นของน้ำสกัดที่ใช้ สิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ อีกด้วยประการ (Goldstein, 1974 ; Loomis, 1978) ลิวรอม (2522) ได้รายงานว่า LD_{50} ของสารสำคัญที่สกัดได้จากในราตรีในหมูถือจกรรมมีค่าเท่ากัน 200 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม จะเห็นว่า LD_{50} ของน้ำสกัดในราตรีในหมูขาวในการทดลองนี้มีค่าต่างกัน LD_{50} ในหมูถือจกรรมอย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้น้ำสกัดในราตรีในขนาดสูง ๆ อาจทำให้เกิดอาการพิษขึ้นได้ซึ่งอาจเป็นผลจากสารมีพิษที่อยู่ในในราตรี จะเห็นได้ว่าสาเหตุการเกิดอาการพิษของน้ำสกัดในราตรีส่วนหนึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากการยับยั้งการนำส่ง impulse ที่บริเวณปลายประสาท และกล้ามเนื้อลายได้.

อย่างไรก็ตามน้ำสกัดในราตรีในขนาดต่ำมีผลเพิ่มการทำงานของเส้นประสาทด้วย คือทำให้ความสูง (amplitude) ของ action potential เพิ่มขึ้นเล็กน้อยและต่อมาจะมีการกดการทำงานของเส้นประสาทด้วยม้า น้ำสกัดในราตรีในขนาดสูง ๆ ออกฤทธิ์ในการกดการทำงานของเส้นประสาท จะเห็นได้ว่าน้ำสกัดในราตรีสามารถกระตุ้นเส้นประสาทด้วย การที่เป็นเช่นนี้อาจจะอธิบายได้ว่าน้ำสกัดในราตรีมีผลทำให้เกิด depolarization ที่บริเวณเส้นประสาทด้วยคล้ายยาชาเฉพาะที่ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าน้ำสกัดในราตรีในขนาดสูง ๆ มีฤทธิ์คล้ายยาชาเฉพาะที่ (local anesthetic-like action) เมื่อกำนึงถึงสัตว์ทดลองที่ได้รับน้ำสกัดในราตรีจะเห็นว่าเกิดอาการเกร็งและเพิ่มการหดตัวของกล้ามเนื้อลายซึ่งอาจเกิดจากการออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายร่วมกับการกระตุ้นเส้นประสาทด้วยจากน้ำสกัดในราตรี อาการอ่อนเบลล์ ไม่มีแรง หายใจลำบากที่เกิดขึ้นในสัตว์ทดลองที่ได้รับน้ำสกัดนี้อาจเนื่องมาจากการกดที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลาย อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงฤทธิ์ในการยับยั้งการทำงานของเส้นประสาทด้วย.

จากการศึกษาผลโดยตรงของน้ำสักดิในราตรีต่อกล้ามเนื้อลายโดยใช้กล้ามเนื้อกระบังลมที่ curarized แล้ว พบว่าน้ำสักดิในราตรีในขนาดสูงมีผลต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายมากกว่าผลโดยตรงที่มีต่อกล้ามเนื้อ คือลดการทำงานของกล้ามเนื้อลายได้เด่นชัดกว่า จึงอาจกล่าวได้ว่าการลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายเป็นผลมาจากการที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายมากกว่าอย่างอื่น.

กลไกการออกฤทธิ์

ในการศึกษานี้สามารถกล่าวได้ว่าราตรีออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายอย่างเห็นได้ชัด จากผลการทดลองพบว่าราตรีเรซิมุกุธีกับ pancuronium ซึ่งเป็นยาในกลุ่ม non-depolarized neuromuscular blocking drugs จึงคาดได้ว่าราตรีอาจจะออกฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลาย (neuromuscular blockade) คล้ายกับ pancuronium.

Pancuronium (pavulon®) มีสctrโครงสร้างคล้าย steroid ออกรฤทธิ์ในการยับยั้งการทำงานที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายโดยแยกที่กับ acetylcholine ในการจับกับ nicotinic cholinergic receptor บน motor endplate ทำให้กล้ามเนื้อคลายตัว (Goodman & Gilman, 1980) นอกจากนี้ยังเคยมีรายงานว่า pancuronium ในขนาดที่ยับยั้งการทำงานที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายนั้นสามารถทำให้การหลั่งของ acetylcholine จากบริเวณปลายประสาทลดลง (Gergis และคณะ, 1972 ; Blaber, 1973) จะเห็นได้ว่า pancuronium อาจออกฤทธิ์ได้ทั้งที่บริเวณปลายประสาทและบนผิวของกล้ามเนื้อลาย (motor endplate) physostigmine เป็นยาในกลุ่ม reversible anticholinesterase มีฤทธิ์ยับยั้งการทำงานของเอนไซม์ acetylcholinesterase ซึ่งมีหน้าที่กำจัด acetylcholine เมื่อ physostigmine จับกับเอนไซม์ชนิดนี้แล้วทำให้ acetylcholine สะสมที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายมากขึ้น ทำให้เพิ่มการหดตัวของกล้ามเนื้อลายได้ (Eccles และคณะ, 1942 ; Riker และคณะ 1946, 1957, 1966 ; Goodman & Gilman, 1980) จึงสามารถ

ต้านฤทธิ์ pancuronium ได้ดังผลการทดลองที่กล่าวมาแล้ว แต่ physostigmine ไม่สามารถต้านฤทธิ์การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากน้ำสักดิในราตรีได้ ดังนั้นตามที่กล่าวมาแล้วว่าราตรีอาจมีการออกฤทธิ์คล้าย pancuronium นั้นจึงเป็นที่น่าสงสัยและควรพิจารณาต่อไป。

Tetraethylammonium (TEA) เป็นสารเคมีที่อยู่ในกลุ่ม quaternary ammonium จัดอยู่ในกลุ่ม ganglionic blocking drugs (Goodman & Gilman, 1980) นอกจากนี้ TEA ยังออกฤทธิ์ต่อเส้นประสาท กล้ามเนื้อ และบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายอีกด้วย (Hajiwara และคณะ, 1955 ; Kuperman & Okamoto, 1966 ; Hille, 1967) ในปี 1950 Kensler ได้รายงานว่า TEA สามารถต้านฤทธิ์ d-tubocurarine ซึ่งเป็นยาในกลุ่มเดียวกันกับ pancuronium กรณีที่ TEA สามารถเพิ่มการหดตัวของกล้ามเนื้อในขณะที่สัดหดตัวของ TEA ได้รักษาในกลุ่ม non-depolarized neuromuscular blocking drugs ได้อาจเนื่องจากการกระตุ้นการทำงานของเส้นประสาทและกล้ามเนื้อลาย นอกจากนี้ TEA ยังสามารถทำให้มีการหลั่งของ ACh ออกจากบริเวณปลายประสาทได้จึงดำเนินฤทธิ์การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายซึ่งเกิดจากยาในกลุ่มนี้ได้ และก็เป็นความจริงดังแสดงในผลการทดลอง อาจกล่าวได้ว่า TEA เป็น anticurare agent ซึ่งอาจจะสนับสนุนได้จากรายงานของ Koketsu, 1958 ; Stovner, 1958 ; Collier & Exley, 1963 ; Kuperman & Okamoto, 1965 ; Chantaratham, 1974 ; Apisariyakul, 1975. ในการศึกษานี้ TEA ไม่สามารถต้านฤทธิ์การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายได้ประกอบกับ physostigmine ก็ไม่ทำให้การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายซึ่งเกิดจากราตรีนั้นกลับเพิ่มการหดตัวได้ ดังนั้นการที่จะกล่าวว่าราตรีออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายคล้าย pancuronium โดยมีกลไกการออกฤทธิ์แยกที่กับ acetylcholine ในการรับนัก nicotine cholinergic receptor คงเป็นไปได้ยาก.

อีกประการหนึ่ง การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากราตรีนี้อาจเนื่องจากกาดออกฤทธิ์ที่ปลายประสาทโดยลดการหลั่งของ ACh ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงการรับนักยังการทำงานของบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากราตรีควรจะต้านฤทธิ์ได้ด้วย TEA แต่จาก

ผลกระทบของมิได้เป็นเช่นนั้น เมื่อพิจารณาถึง Ca^{++} ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการหลังของ ACh จากปลายประสาท (del Castillo & Stark, 1952 ; Katz & Miledi, 1965, 1967) Ca^{++} สามารถทำให้การหดตัวของกล้ามเนื้อลายเพิ่มขึ้น ในขณะที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายถูกยั่งการทำงานซึ่งเป็นผลจากการลดการหลังของ ACh เนื่องจาก Mg^{++} จากผลกระทบของมิจะเห็นได้ว่า Ca^{++} ไม่สามารถด้านทุธีการลดการหดตัวที่เกิดจากราตรี ดังนั้นกลไกการหดตัวของราตรีอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกับการลดการหลังของ ACh จากปลายประสาท แต่เปือศึกษาการออกฤทธิ์ของน้ำสักด้วยการรีร่วมกัน post-tetanic potentiation (PTP) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสรีรวิทยาที่เกิดขึ้นที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายทุกแห่งและทุกชนิด PTP ที่เกิดขึ้นนี้มีความสำคัญในแง่เกสชิวิทยาเพื่อศึกษาร่วมกันยาหรือสารอออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลายรวมทั้งการศึกษาด้านกลไกการหดตัวของราตรีที่บริเวณดังกล่าวด้วย ในปี 1966 Gage และ Hubbard ได้รายงานว่า PTP ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการกระตุ้นเส้นประสาทด้วยไฟฟ้าในความถี่สูง ๆ นี้อาจเป็นผลของ ACh ที่หลังออกมากจากปลายประสาทเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ จากผลกระทบของมิพบว่า pancuronium ยั่งการเกิด PTP ได้ แต่น้ำสักด้วยราตรีสามารถยั่ง PTP ได้บ้างซึ่งคล้ายกับ succinylcholine จะเห็นได้ว่าราตรีอาจทำให้ PTP ลดลงได้บ้างส่วน จึงอาจกล่าวได้ว่าราตรีอาจมีผลทำให้การหลังของ ACh ลดลงได้แต่อาจไม่มากเท่ากับ pancuronium ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าราตรีออกฤทธิ์ที่บริเวณปลายประสาทโดยทั่วไปหลังของ ACh ได้ อย่างไรก็ตามการอออกฤทธิ์ของราตรีคล้ายกับ succinylcholine มากกว่า pancuronium ในแง่ต่อไปนี้คือ 1) ทำให้ออกฤทธิ์ของกล้ามเนื้อลายโดยมีการกระตุ้นจำนวนมาก 2) ยั่งการเกิด PTP ได้ไม่สมบูรณ์คล้ายกับ 3) ทำให้เกิดการหดตัวของกล้ามเนื้อและเกิดอาการพริ้วของกล้ามเนื้อลาย (fasciculation) 4) การลดการหดตัวไม่สามารถด้านฤทธิ์ด้วย anticholinesterase และ TEA นอกจากนี้การลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากราตรียังเสริมฤทธิ์กับ succinylcholine ได้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่ากลไกการหดตัวของราตรีอาจคล้าย succinylcholine ในบางส่วนซึ่งสอดคล้องกับที่ได้อภิปรายผลกระทบการวิจัยมาแล้วว่าราตรีอาจทำให้เกิด depolarization ซึ่งที่บริเวณเส้นประสาท.

succinylcholine (SCh) เป็นสารเคมีจำพวก quaternary ammonium เช่นเดียวกับยาในกลุ่มเดียวกัน ในด้านเภสัชวิทยาเป็นยาคลายตัวกล้ามเนื้อลาย อยู่ในกลุ่ม depolarized neuromuscular blocking drugs ออกฤทธ์โดยจับกับ nicotinic cholinergic receptor ที่ motor endplate ทำให้เกิด depolarization หรือเว富民 นานกว่าปกติ หลังจากนั้นจะเกิด depolarized block ตามมา การ block แบบนี้เรียกว่า depolarized neuromuscular blockade เป็นที่ทราบกันว่า SCh ออกฤทธ์เด่นที่ motor endplate แต่มีผลต่อการหลังของ ACh จากปัจจัยประสานหอยมาก (Goodman & Gilman, 1980 ; อัมพวน, 2523) ในการศึกษานี้ได้เปรียบเทียบการออกฤทธ์ของราตรีและ SCh ซึ่งพบว่ามีการออกฤทธ์คลายกันมากทั้ง ๆ ที่ dose-response regression line ในขั้นตอนกัน แสดงว่ากลไกการออกฤทธ์อาจไม่เหมือนกันที่เดียว อย่างไรก็ตามจากผลการทดลอง นี้พบว่าการออกฤทธ์ของราตรีคล้าย SCh มากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดการหดตัว (contraction) ของกล้ามเนื้อลายที่ไม่มีการกระตุ้นเล็กน้อย เช่น การเกิดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากการรี เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ และนานกว่า การหดตัวของกล้ามเนื้อลายและอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ เกิดง่ายกว่า ตั้งนั้นอาจคาดได้ว่าราตรีออกฤทธ์ที่ postsynaptic นอกจากนี้ยังพบว่าการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจากการรีนั้นคล้าย ACh แต่ราตรีออกฤทธ์ช้าและนานกว่า เมื่อให้ราตรีร่วมกับ ACh และ SCh จะเห็นว่าทำให้การหดตัวของกล้ามเนื้อลายเกิดขึ้นได้นานกว่า ราตรีอาจจะ แยกต่างหาก ACh คือ การหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจาก ACh สามารถถูกยับยั้งโดย pancuronium แต่เมื่อให้ราตรีตามหลัง pancuronium จะเห็นว่ายังมีการหดตัวอยู่คงเดิม และนอกจากนี้ pancuronium ยังสามารถยับยั้งการเกิดอาการหดตัวของกล้ามเนื้อลายที่เกิดจาก ราตรีได้ เป็นที่ทราบกันแล้วว่า acetylcholine contraction เป็นปรากฏการณ์ซึ่งเกิดขึ้นที่ postsynaptic membrane หรือ motor endplate ซึ่งอยู่บนผิวของกล้ามเนื้อลาย มี ความสำคัญในด้านเภสัชวิทยาเพื่อศึกษาร่วมกับยาหรือสารใดที่คาดว่ามีการออกฤทธ์ที่บริเวณปลาย ประสาทและกล้ามเนื้อลาย นอกจากนี้การให้ ACh ร่วมกับสารเคมีหรือยาหรือสมุนไพรที่ต้องการ

ศึกษาลักษณะการออกฤทธิ์ยังเป็นการพิสูจน์ให้ทราบถึงกลไกการออกฤทธิ์ด้วย ในปี 1959 Axelsson และ Thesleff ได้รายงานว่าการศึกษาผลของยาต่อการทดลองตัวของกล้ามเนื้อลาย (muscle contraction) ที่เกิดจาก ACh เป็นเวชีที่ใช้พิจารณาว่าyanin ฯ มีการออกฤทธิ์ที่ motor endplate เช่นเดียวกับรายงานของ Kuperman, 1972 และ Ridtitid และ Apisari-yakul, 1978 จึงอาจกล่าวได้ว่าตัวเรื่องออกฤทธิ์บนผิวของกล้ามเนื้อลายที่บริเวณ motor endplate กลไกการออกฤทธิ์อาจเนื่องจาก depolarization ที่บริเวณนี้.

จากการศึกษานี้อาจสรุปได้ว่า ราดเรื่องออกฤทธิ์ลดการทดลองตัวของกล้ามเนื้อลายที่บริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อโดยมีกลไกการออกฤทธิ์ที่อาจจะเป็นไปได้ดังนี้คือ 1) depolarization ที่ motor endplate แล้วตามมาด้วยการลดการทำงานของกล้ามเนื้อลายคล้ายๆ ยาในกลุ่ม depolarized neuromuscular blocking drugs 2) ยับยั้งการหลั่งของ ACh จากปลายประสาท.

สารสำคัญในน้ำสักดินราชรี

จากการทดสอบหาสารสำคัญในน้ำสักดินราชรี พบร่วมสารในกลุ่มอัลคาลอยด์ (alkaloids) ซึ่งคาดว่าเป็นสารสำคัญที่มีผลลดการทดลองตัวของกล้ามเนื้อลาย จากรายงานของ Halim และคณะ (1971) พบร่วมอัลคาลอยด์ที่พบในในราชรีคือ nicotine, nornicotine, cotinine และ myosmine ในการศึกษานี้พบว่าตัวเรื่องออกฤทธิ์คล้าย nicotine คือออกฤทธิ์โดยเพิ่มการทดลองแล้วตามมาด้วยการลดการทดลองตัวของกล้ามเนื้อลายขึ้นอยู่กับขนาดที่ใช้ (อัมพวน, 2523) จะคาดได้ว่าสารออกฤทธิ์ตั้งกล่าวมีอาจเป็น nicotine แต่จากการศึกษาโดย Thin Layer Chromatography พบร่วมค่า R_f ของล้วนที่แยกได้จากน้ำสักดินราชรีซึ่งคาดว่ามีอัลคาลอยด์ นั้นต่างกับค่า R_f ของ nicotine จึงเป็นการยากที่จะนออกได้ว่าราชรีมีฤทธิ์คล้าย nicotine อย่างไรก็ตามในการศึกษานี้ได้ทำการแยกอัลคาลอยด์ในน้ำสักดินราชรีโดยวิธี Column Chromatography พบร่วมอัลคาลอยด์ที่แยกได้อาจมีปริมาณน้อยมากเช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ Halim และคณะ (1971) เมื่อนำไปทดสอบผลต่อการทดลองตัวของกล้ามเนื้อลายพบว่าการลดการทดลองตัวของกล้ามเนื้อลายลดลงอย่างมาก

ตัวของกล้ามเนื้อลายไม่เด่นชัด จากการทดลองนี้ทำให้คาดว่าสารออกฤทธ์ลักษณะหดตัวของกล้ามเนื้อลายอาจไม่ใช้อัลคาลอยด์ จึงได้หาวิธีการสกัดเช็พโพนิน (saponins) จากใบราชรีแล้วนำไปทดสอบโดยวิธี froth test และ hemolysis test พบว่าได้ผลบวก(positive)แสดงว่าในใบราชรีมีเช็พโพนินอย่างแน่นอน จึงได้นำเอาส่วนของเช็พโพนินที่สกัดได้นี้ไปทดสอบผลต่อการหดตัวของกล้ามเนื้อลายเปรียบเทียบกับ saponins ซึ่งใช้เป็นคอนโทรล พบว่าสารสกัดที่คาดว่าเป็นเช็พโพนินจากใบราชรีทำให้เกิดการเพิ่มความตึงตัวของกล้ามเนื้อลายและสามารถทำให้เกิดการลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายคล้ายกับ saponins ซึ่งใช้เป็นคอนโทรล และทำให้เกิดการหดตัว (contraction) ของกล้ามเนื้อลายได้มากและเป็นเวลากลางวันรวมทั้งทำให้เกิดอาการพรือของกล้ามเนื้อลาย (fasciculation) ได้คล้ายกับ saponins ซึ่งใช้เป็นคอนโทรล เช่นเดียวกัน การออกฤทธ์ของสารสกัดเช็พโพนินที่ได้จากใบราชรีซึ่งทำให้เกิดการหดตัว (contraction) ของกล้ามเนื้อลายนี้อาจสนับสนุนโดยรายงานของ Roy และ Chatterjee (1968) ดังนั้นอาจคาดได้ว่าสารออกฤทธ์ลักษณะหดตัวของกล้ามเนื้อลายในใบราชรีน่าจะเป็นเช็พโพนินมากกว่าอัลคาลอยด์ อ่อนแรงไร้ความสามารถสูงในใบราชรีในปริมาณน้อยมากนี้อาจมีส่วนร่วมในการลดการหดตัวของกล้ามเนื้อลายได้เช่นกัน。

จากการศึกษานี้อาจสรุปได้ว่าสารสำคัญที่ออกฤทธ์ต่อบริเวณปลายประสาทและกล้ามเนื้อลาย (neuromuscular synapse) นั้น คาดว่าเป็นเช็พโพนินมากกว่าอัลคาลอยด์ อ่อนแรงไร้ความสามารถออกฤทธ์ทางเคมีวิทยาของสารสำคัญในใบราชรีสมควรที่น่าจะศึกษาต่อไป.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved